

ЛІНГВІСТИЧНІ ПРОЦЕСОРИ

І. Кармишева, Р. Кармишева*

Національний університет "Львівська політехніка" (Львів)
УДК 81'322

АНАЛІЗ МОРФЕМНОГО СКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ ЗАСОБАМИ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ (НА ОСНОВІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

The presented article focuses on the morphemic analysis of English neologisms, namely those created by means of blend compounding. It has been found out that the base of such neologisms possesses vague semantic motivation, which hinders its correct interpretation. The IT means are not ready to facilitate their proper morphological analysis. The solution to this problem may lie in the creation of the new word stems' database.

Неологізми – це слова або мовні звороти, створені для позначення нового предмета чи поняття. З'являючись у мові, кожне слово спочатку є неологізмом, згодом воно набуває широкого вжитку, входить до активного словникового складу [2: 105]. Такі одиниці можуть становити певні труднощі для аналізу через свої відмінності від основної частини вже існуючих слів. Саме тому аналіз неологізмів є надзвичайно актуальним. При дослідженні неологізмів труднощі виникають не лише при їхньому розумінні та перекладі, але й при морфологічному аналізі. Відтак мета нашої роботи – розглянути проблеми морфологічного аналізу неологізмів.

Для аналізу було зроблено вибірку з 300 одиниць неологізмів переважно суспільно-політичної тематики [6–10]. Особливий інтерес становлять 13% вибірки – слова, утворені не дуже продуктивним до останнього часу способом творення англійських слів – блендом або блендінгом.

Бленд – це особливий тип словотвору за допомогою злиття частин слів у одне слово, наприклад, *politainer* (*politician+entertainer*). Такий тип словотвору зумовлений прагненням до мовної економії, він стає особливо популярним у сучасній англійській мові [5: 98]. Процес словотвору, під час якого основи слів ніби входять одна в іншу, називають телескопією. При цьому збігаються дві однакових голосних або приголосних, наприклад, *slanguage* (*slang+language*) [4: 47].

Найчастіше таким способом утворюються іменники. Виокремлюють такі групи

Lang	Status	Type	Normal form	Information	ID / Source
Eng	Predicted		SNOOPERVISION	NOUN narr.sg.;	VISION
Eng	Predicted		SNOOPERVISION	VERB inf.;	VISION

блендів:

- 1) творення слова з початкових елементів одного слова та закінчення іншого: *banalysis* (*banal+analysis*);
- 2) поєднання одного слова із закінченням іншого слова: *eatertainment* (*eater+entertainment*);
- 3) поєднання початку одного слова із повним словом: *democracy* (*democracy+crazy*) [5: 99].

Проведено морфологічний аналіз таких неологізмів за допомогою програми Dialing Morphology. Оскільки в базі даних програми ці неологізми відсутні, то їм надавався статус predicted (прогнозований) і їхній аналіз проводився за аналогом подібних слів:

Lang	Status	Type	Normal form	Information	ID / Source
* Eng	Predicted		BUSINESSCRAT	NOUN narr.sg.;	ANTIDEMOCRAT

NOUN – ІМЕННИК
 VERB – ДІЄСЛОВО

narr – загальна назва

sg – однина

inf- інфінітив (дієслів)

The screenshot shows a software window titled 'Morphology'. It has a search field containing 'brandalism'. Below the search field, there is a table with the following data:

Lang	Status	Type	Normal form	Information	ID / Source
Eng	Predicted		BRANDALISM	NOUN narr.sg.,	ACCIDENTALISM

Результати комп'ютерного морфологічного аналізу є цілком задовільними. Проте в комп'ютерній лінгвістиці під морфологічним аналізом розуміють аналіз окремих словоформ поза контекстом. У результаті такого аналізу послідовність словоформ вхідного тексту замінюються послідовністю інформації про ці словоформи. Комп'ютер для кожного слова в тексті визначає його граматичний клас, або частинимовну належність, та в межах граматичних класів – граматичний підклас, або граматичні підкласи, тобто розряди слів зі спільними змістовими, формальними та функціональними властивостями. Нові для себе слова програма аналізує за зразком уже відомих, обираючи ті, які мають однакові формотворчі суфікси. Все решта поза суфіксом буде для програми основою слова, яку вона далі не членує.

Для нас морфологічний аналіз неологізмів, що утворились блендом, є важливим насамперед тому, щоб зрозуміти їхню основу. Неологізми, які утворюються афіксацією чи складанням основ, містять вже відомі основи, що піддаються аналізу. Те, що ми отримуємо шляхом бленду, є новим типом основи, яка не має прозорі семантичної мотивації. Н. М. Расвська пише, що результатом бленду є монема, тобто просте слово, яке не можна проаналізувати, а не вмотивована синтагма [5: 99]. Справді, адже суфікс *-ism*, який виділив комп'ютерний морфологічний аналіз у слові *brandalism* не був доданим до існуючої основи *brandal*, а є частиною слова *vandalism*, яке інтегрувалось зі словом *brand* утворивши просте слово. Це просте слово може згодом стати основою для словотворення. Такі основи створюють проблему для аналізу, подібно до тих, які М. А. Кронгауз називає семантично спустошеними або порожніми, оскільки ми не можемо чітко визначити їх семантику [3: 210].

Отже, доходимо висновку, що в цьому разі при морфологічному аналізі за допомогою комп'ютерних програм ми не отримаємо бажаного результату, адже людина, аналізуючи неологізми, перш за все, буде намагатись розібрати основу, зрозуміти, з яких компонентів вона складеться, і лише потім зверне увагу на формотворчі афікси. Проведене дослідження показує, що морфологічний аналіз неологізмів засобами інформаційних технологій вдвічі ускладнюється, оскільки основа неологізмів часто представлена на поверхневому рівні непрозоро. При автоматичному морфологічному аналізі використовується поняття машинної основи та машинної флексії [1: 78], які можуть відрізнятися від традиційних. Відтак, можливим розв'язанням цієї проблеми вбачаємо створення баз даних нових основ.

Література

1. Беляева Л. Н. Лингвистические автоматы в современных информационных технологиях: Монография. – СПб.: Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена, 2001. – 130 с.
2. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С. Я. Єрмоленко. – К.: Либідь, 2001. – 224 с.
3. Кронгауз М. А. Семантика. Учебник для вузов. – М.: Рос. гос. гуманит. ун-т, 2001. – 399 с.
4. Мостовий М. І. Лексикологія англійської мови. – Харків: Основа, 1993. – 256 с.
5. Расвська Н. М. Лексикологія англійської мови. – К.: Вища школа, 1979. – 304 с.
6. www.andromeda.rutgos.edu
7. www.ditl.info
8. www.lisatalk.su
9. www.wikipedia.org
10. www.wordspy.com